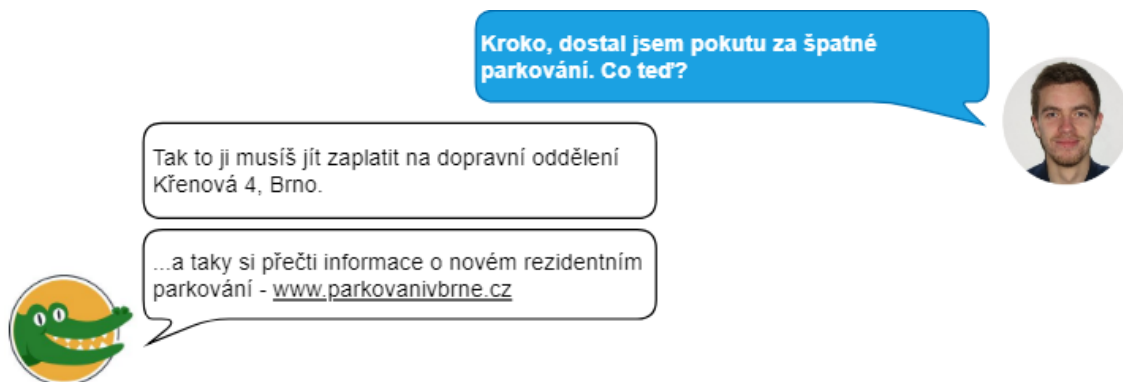

Chatbot pro Smart City

Ján Jusko*

Abstract

Táto práca popisuje vývoj textového chatbota pre štatutárne mesto Brno. Chatbot je moderný komunikačný prostriedok založený na konverzácii človeka s počítačom prirodzeným spôsobom prostredníctvom textovej interakcie. Motiváciou je skutočnosť, že spôsob komunikácie samosprávnej časti so svojimi obyvateľmi sa stáva zastaralým. Obyvateľom miest zvyčajne nie je poskytnutý jeden, unifikovaný zdroj informácií a noviniek ale viacero. Práve preto je pre mnohých obyvateľov náročné získavať aktuálne informácie o dianí v samospráve. Tento problém sa snažíme vyriešiť vytvorením konverzačného agenta — chatbota, s ktorým obyvatelia samosprávy môžu komunikovať prirodzeným jazykom a jednoduchým spôsobom tak dopytovať a prijímať požadované informácie. Výsledkom práce je kompletný návrh aj implementácia chatovacieho robota, ktorý zvláda ako obecné, tak aj Brnu-špecifické otázky. Hlavným prínosom tejto práce je priblíženie samosprávy k obyvateľstvu a uľahčenie získavania informácií spôsobom primeraným dnešnej modernej dobe.

Keywords: chatbot — konverzačný agent — užívateľské rozhranie

Supplementary Material: [Informačná webová stránka](#), [Messenger bot](#)

*xjusko00@stud.fit.vutbr.cz, Faculty of Information Technology, Brno University of Technology

1	1. Úvod	
2	Predstava moderného a pokrokového mesta pre mnohých	12
3	ľudí znamená jednoduchý prístup k informáciám a ich	13
4	interaktívne podanie. V dnešnej uponáhľanej dobe	14
5	však obyvatelia miest nemajú čas prehľadávať zas-	15
6	tarané weby samospráv a preto sa naskytá otázka ako	16
7	zefektívniť komunikáciu magistrátu s obyvateľmi.	
8	Spôsob komunikácie samosprávnych častí so svo-	17
9	jimi obyvateľmi sa stáva zastaralým. Obyvateľom mi-	18
10	est zvyčajne nie je poskytnutý jeden, unifikovaný zdroj	19
11	informácií a noviniek, ale viacero. Práve preto je pre	20
	veľkú časť obyvateľstva náročné získavať aktuálne in-	21
	formácie o dianí v samospráve. Naskytá sa dopyt po	22
	jednom, unifikovanom a zároveň modernom zdroji in-	23
	formácií ktorý si ľudia rýchlo osvoja a stane sa ich	
	prvým bodom kontaktu so samosprávou.	
	Aktuálny stav komunikácie samosprávy s oby-	
	vateľom predstavujú konvenčné prístupy – webové	
	stránky, vývesné tabule, rozhlasové hlásenia, atď. Medzi	
	silné stránky patrí hlavne ich zaužívanosť medzi ľuďmi	
	ale aj jednoduchosť na implementáciu a správu aj	
	malými obcami. K nedostatkom určite patrí nesúrodosť,	
	komplikovaná dostupnosť a neaktuálnosť.	

24 Náš návrh spočíva v spojení všetkých relevantných
25 dát do jedného kanála ktorý je schopný na vyžiadanie
26 ihneď odpovedať a podať informácie občanom. Ako
27 veľkú výhodu vidíme v jednoduchosti osvojenia si
28 a použitia nami navrhovaného kanála. Navrhované
29 riešenie totiž dokáže spracovávať dotazy v prirodzenom
30 jazyku človeka a rovnako aj odpovedá v prirodzenom
31 jazyku. Dotazy je možné podávať prostredníctvom
32 dvoch textových chatovacích kanálov — Facebook
33 Messenger¹ a webový chat² na stránkach projektu.

34 Naše navrhované riešenie – mestský chatbot Kroko
35 má za cieľ modernizovať spôsob komunikácie samo-
36 správy s obyvateľmi a priblížiť sa im. Opýtať sa chat-
37 bota na Facebooku “Do kedy musím zaplatiť daň za
38 mého psa?” a okamžite dostať odpoveď znie určite
39 veľmi lákavo pre mnohých ľudí.

40 2. Východiská

41 2.1 Konverzačné užívateľské rozhranie

42 Ešte pred pár rokmi sa počítače ovládali výhradne
43 pomocou myši a klávesnice. Dnes, s nástupom nových
44 technológií, virtuálnej reality a umelej inteligencie
45 potrebujeme oveľa sofistikovanejšie spôsoby.

46 Konverzačné užívateľské rozhranie (ďalej len CUI
47 - Conversational User Interface) je obecné rozhranie,
48 ktoré napodobňuje konverzáciu so skutočným človekom
49 prostredníctvom prirodzeného jazyka [1]. Namiesto
50 komunikácie s počítačom vo forme technických skratiek,
51 akcií a syntakticky špecifických príkazov, komunikuje
52 užívateľ svojím prirodzeným jazykom a počítaču jednodu-
53 cho hovorí resp. napíše, čo má robiť.

54 Idea počítačového systému ovládaného konverzo-
55 vaním nie je novinka. Ako prvý ju využívali, síce iba
56 v rovine science-fiction, tvorcovia literatúry a kine-
57 matografie. K vývoju reálnych systémov s CUI však
58 dochádza až v nedávnej dobe, teda začiatkom druhej
59 dekády 21. storočia [2]. Dôvodom toho je, že tech-
60 nológie potrebné k implementácii takéhoto rozhrania
61 konečne dospeli do stavu, kedy je praktické ich použiť.
62 Dvojica veľmi úzko prepojených odvetví informačných
63 technológií, ktorá stojí za pokrokom CUI je odbor spra-
64 covania prirodzeného jazyka (NLP - Natural Language
65 Processing) a umelá inteligencia (AI - Artificial Intel-
66 ligence).

67 2.2 Konverzačný agent — chatbot

68 Konverzačný agent (CA — Conversational Agent)
69 je systém s konverzačným užívateľským rozhraním.
70 Takýto agent predstavuje praktickú implementáciu CUI

71 spojeného s NLP a ďalšími komponentami ako NLU
72 (Natural Language Understanding), Speech to Text
73 Recognition alebo znalostnou databázou.

74 Jednou z charakteristík kvality CA je jeho schop-
75 nosť zmysluplných výmien strán dialógu. Výmenu
76 definuje literatúra analogicky k výmene v hre – *turn*.
77 Účastníci konverzácie sa striedajú v rozprávaní (out-
78 put) a počúvaní (input) [3]. Jedna výmena môže po-
79 zostávať i z jediného slova ale i niekoľkých viet. Naj-
80 jednoduchšie systémy zvládajú jedinú výmenu, tie sú
81 obecné jednoduché question-answering (FAQ) alebo
82 command-and-control systémy.

83 Zložitejšie systémy, ktoré zvládajú odpovedať na
84 základe istých “zapamätaných“ informácií a držať tak
85 zmysluplnú konverzáciu viac ako jeden *turn* musia im-
86 plementovať podporné mechanizmy. Je nutné ukladať
87 aktuálny kontext konverzácie s užívateľom ale tiež aj
88 jeho priebežne zdieľané informácie ako vek, pohlavie,
89 záujmy, obľuby, atď.

90 3. Metodológia

91 Táto kapitola slúži ako rozšírené zadanie. Obsahuje
92 návrh konceptu chatbota — čo by mal zvládať, ako by
93 sa mal prezentovať, čomu sa má vyvarovať, ...

94 3.1 Vedomostná doména

95 Mesto Brno má veľkú snahu prezentovať sa ako mod-
96 erné miesto pre život. Preto chce svojím obyvateľom
97 poskytnúť nový, inovatívny komunikačný kanál ktorý
98 je možné využiť k získaniu informácií o meste.

99 Vedomostná doména chatbota predstavuje množinu
100 vedomostí, ktoré dokáže poskytnúť — veci, ktoré “*umí*“.
101 Vytvorenie návrhu vedomostnej domény vychádza zo
102 skúseností zamestnancov, ktorí analyzovali aké otázky
103 ľudia pokladajú najčastejšie.

104 *Kontakty na zamestnancov mesta*
105 Podľa vyjadrenia viacerých zamestnancov magistrátu
106 mesta Brno, vyhľadávanie kontaktu na zamestnancov
107 mesta, úradníkov a politikov je najčastejší dôvod prečo
108 ľudia navštevujú web www.brno.cz.

109 Navrhovaný chatbot bude schopný rozoznať zámer
110 užívateľa vyhľadať kontakt (telefón, e-mail, adresu pra-
111 coviska) na konkrétnu osobu podľa mena (Ján Novák)
112 alebo pozície (primátor mesta).

113 *Potrebujem si vybaviť*
114 Veľmi často navštevovanou sekciovou oficiálneho webu
115 mesta je aj *Potrebuji si vyřídit*. Obsahuje súhrnné in-
116 formácie k najčastejším úkonom v správe mesta ako
117 napríklad vybavenie cestovného dokladu, občianskeho
118 preukazu, registrácie vozidla alebo oprávnenia k rezi-
119 dentnému parkovaniu. Informácie z nej sme zaradili i

¹ Kroko FB – <https://m.me/BrnenskyBot>

² Kroko web – <https://www.kroko.live/chat>

120 do vedomostnej domény nášho konverzačného agenta.
121 *Multimodálna navigácia mestom*
122 S možnosťou získať užívateľovu aktuálnu polohu z
123 aplikácie Messenger, je konverzačný agent vhodným
124 “médiom” pre navigáciu mestom. Medzi podporované
125 spôsoby dopravy po meste zahrňujeme celú sieť mestskej
126 hromadnej dopravy a pešie presuny. Naším cieľom je
127 vytvoriť užívateľsky prívetivejšie riešenie ako aktuálne
128 najpoužívanejší vyhľadávač spojení IDOS³.

129 3.2 Branding

130 Persona chatbota je spojená s “najznámejším Brnenským
131 zvierateľom” — Brnenský drak visiaci v budove starej
132 radnici. Chatbot bude vystupovať pod menom **Kroko**
133 a logom (vid. obrázok 1). Bude komunikovať v milom
134 a slušnom tóne.

Figure 1. Logo, pod ktorým bude vystupovať chatbot Kroko.

135 4. Implementácia

136 Táto kapitola sumarizuje ako základné prvky tech-
137 nickej stránky chatbota, tak aj zaujímavé riešenia niek-
138 torých problémov.

139 4.1 Technická architektúra

140 Aplikácia chatbota Kroka je navrhnutá a vytvorená
141 ako webová služba dostupná prostredníctvom HTTP
142 protokolu. Rozhranie aplikácie je definované podľa
143 pravidiel REST API architektúry. Chatbot prijíma
144 HTTP requesty obsahujúce identifikátor užívateľa a
145 jeho správu. Následne odpovedá s HTTP response
146 obsahujúcou jeho odpoveď.

147 Back-end aplikácie je zodpovedný za udržiavanie
148 kontextu dialógu, analýzu vstupných správ, určenie
149 zámeru užívateľa a vytvorenie vhodnej odpovedi k
150 vráteniu. Samotná aplikácia využíva dve služby tretích
151 strán — parser českého jazyka *UDPipe* a komponentu
152 na určovanie zámeru užívateľa *Wit.ai*.

³IDOS — <https://jizdnirady.idnes.cz/brno/spojeni/>

UDPipe

153 *UDPipe*⁴ je nástroj schopný rozparsovať vetu a vytvoriť 154
155 jej syntaktickú analýzu. Dôležité je zdôrazniť, že 156
157 pracuje s českou gramatikou čo je nutné k chatbotovi 158
159 vo vete a základnú formu slov, tzv. *stemming*.

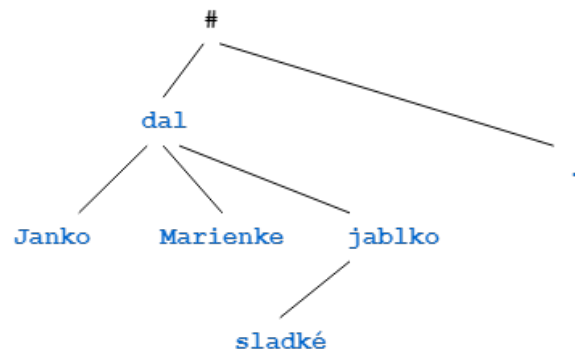

Figure 2. Syntaktická analýza — strom závislostí.

Wit.ai

159 Nástroj *Wit.ai* poskytuje spoločnosť Facebook ako 160
161 trénovateľnú umelú inteligenciu schopnú detekovať 162
163 zámer (*intent*) zo vstupného textu.

"Potřebuji se dostat na hlavní
nádraži prosím."


```
{  
  "intent": "get_transit",  
  "mood": "polite"  
}
```

Figure 3. Príklad využitia nástroja *wit.ai*.

4.2 Frame-based architektúra

163 Chatbot Kroko využíva pri riadení jednotlivých use- 164
165 casov tzv. *frame-based* architektúru.

166 S *frame-based* architektúrou, informácie nutné k 167
168 extrahovaniu z užívateľových dotazov sú reprezentov- 169
170 ané ako množina rámcov (*frames*). Každý rámec 171
172 obsahuje jeden alebo viac slotov (*slots*) ktoré zároveň 173
174 nesú informáciu o tom, aký datový typ môžu nadobúdať

⁴*UDPipe* — <http://lindat.mff.cuni.cz/services/udpipe/>

175 cestovného asistenta GUS schopného vyhľadávať a rez-
 176 ervovať letenky. Pre zámer vyhľadávania letenky je
 177 rámec slotov znázornený na obrázku 4.

Slot	Typ
Východzia stanica	mesto
Cieľová stanica	mesto
Čas odletu	dátum a čas
Čas priletu	dátum a čas

Figure 4. Rámce a sloty pre use-case cestovného agenta.

178 Interakcia s týmto agentom prebieha pokiaľ sa
 179 príslušnými hodnotami nenaplnia všetky sloty. Samotné
 180 datové typy slotov môžu byť ďalej hierarchicky štruktúrované
 181 a získavané od užívateľa v samostatnom rámci. Napríklad
 182 dátum človek nemusí špecifikovať naraz a celý, preto
 183 sa chatbot môže dopytovať na ostatné zložky dátumu
 184 zvlášť (deň, mesiac, rok).

185 4.3 Udržiavanie kontextu

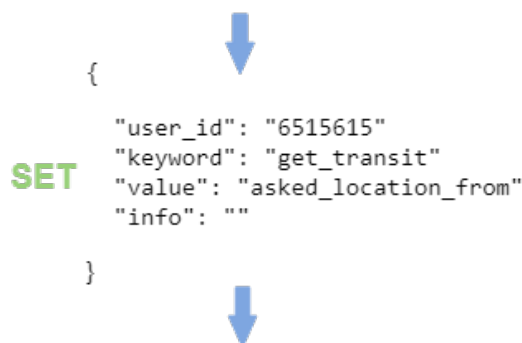
186 Pre kvalitný užívateľský zážitok je nutné v konverzácii
 187 udržiavať kontext. Kontext sa zvyčajne nastavuje pri
 188 odoslaní odpovede užívateľovi. Následne pri prijatí
 189 ďalšej správy od užívateľa dokážeme určiť, čoho sa
 190 odpoveď týka, resp. v akom kontexte užívateľ hovorí.

191 Mechanizmy, ako najlepšie udržiavať kontext u
 192 konverzačných agentov a chatbotov zatiaľ nie sú v
 193 literatúre popísané a preto sme navrhli vlastný systém.
 194 Kontext konverzácie s užívateľom je v našom chatbote
 195 reprezentovaný perzistentným databázovým objektom
 196 ktorý sa skladá z nasledovných dát.

- 197 ● **user_id** – jedinečný identifikátor užívateľa
- 198 ● **context.keyword** – určuje v akom use-case sa
 199 pohybujeme
- 200 ● **context.value** – určuje, čo posledné chatbot
 201 odpovedal
- 202 ● **context.additional_info** – pomocné dáta slúžiace
 203 ku krátkodobému uloženiu

204 Dobrým príkladom, kedy využívame ukladanie
 205 kontextu je dopytovanie doplnujúcich informácií, ktoré
 206 potrebujeme zistiť od užívateľa k dokončeniu istého
 207 use-case. Na obrázku 5 je znázornené nastavenie kon-
 208 textu. Následne pri prijatí odpovede už chatbot vie, že
 209 adresa *Božetěchova 2* predstavuje východzie miesto
 210 multimodálnej navigácie, ktorú chce užívateľ použiť.

"Potřebuji se dostat na hlavní
 nádraží prosím."

"Z ulice Božetěchova 2"

Figure 5. Riadenie kontextu.

5. Testovanie

211

V pokročilej fáze implementácie chatbota prebieha 212
 užívateľské testovanie. Vytvorené boli podrobné end- 213
 user testy ktoré merajú viacero faktorov nášho chatb- 214
 ota. Užívatelia hodnotia kvalitatívne črty — jednodu- 215
 chosť použitia, intuitívnosť, zážitok, ... 216

Rovnako bolo do testovania zahrnutých niekoľko 217
 prieskumných otázok, ktoré majú za cieľ zistiť senti- 218
 ment českých a slovenských užívateľov vo vzťahu k 219
 chatbotom. Prepokladáme, že takýto prieskum môže 220
 byť veľmi hodnotný pre potencionálnych vývojárov 221
 chatbotov a konverzačných rozhraní. Zverejnením 222
 výsledkov prieskumu po jeho ukončení chceme stim- 223
 ulovať a rozhybať českú a slovenskú komunitu chatbot 224
 a NLP vývojárov. 225

Pre čo najvyššiu relevantnosť užívateľského testova- 226
 nia potrebujeme čo najviac vyplnení — "testovacích 227
 subjektov". Preto sme zvolili neosobný, interaktívny 228
 internetový *dotazník*⁵ ktorý sa snaží ľahko stráviťnou 229
 formou podať 21 otázok. Otázky sme zostavovali za 230
 pomoci webových zdrojov [4] a [5]. Naším cieľom 231
 je získať čo najviac vyplnení, minimálne ale aspoň 232
 od 1000 unikátnych užívateľov z územia ČR a SR, 233
 a následne ich analyzovať. Dosiahnuť tento počet 234
 chceme motiváciou — finálnym zlosovaním o výhercu 235
 sudu piva, platenou reklamou PPC na platforme Face- 236
 book a virálnym zdieľaním vo vývojárskej komunite. 237
 Po 24 hodinách od spustenia sme zaznamenali úspešných 238
 133 vyplnení. 239

⁵Chatbot dotazník – <https://www.kroko.live/testovani>

240 6. Záver

241 Práca sa zaoberá vytvorením nového, moderného spôsobu
242 komunikácie a predávania informácií medzi samo-
243 správou a obyvateľmi. Navrhovaným riešením je tex-
244 tový chatbot Kroko dostupný rozšírenej platforme Face-
245 book Messenger.

246 Práca je tvorená v spolupráci so štatutárnym mestom
247 Brno. Spolupráca spočívala najmä vo vytvorení uce-
248 lenej predstavy o cieľovej skupine používateľov a po-
249 tenciálne najčastejších prípadoch využitia. Zo spolupráce
250 vyplynuli 3 hlavné scenáre, ktorým bude chatbot schopný
251 porozumieť a podať príslušné informácie.

252 Jedná sa o navigáciu mestom kombináciou viacerých
253 dopravných možností, poskytnutie kontaktu na mestských
254 zamestnancov a poskytnutie informácií o najčastejších
255 úkonoch v správe mesta (vybavenie cestovného dok-
256 ladu, vodičského oprávnenia, rezidentného parkovania,
257 ...).

258 Pokračovaním tejto práce bude diplomový pro-
259 jekt. V ňom bude podrobne popísaná implementácia
260 chatbota spolu s vyhodnotením užívateľského testova-
261 nia, jeho funkčných vlastností a miery využitia oby-
262 vateľstvom.

263 References

264 [1] John Brownlee. Conversational interfaces, ex-
265 plained, Jul 2018.

266 [2] Cosima Mielke. Conversational interfaces: Where
267 are we today? where are we heading?, Jul 2016.

268 [3] Dan Jurafsky. Dialog systems and chatbots, Jan
269 2019.

270 [4] Ravel Veal. How to write effective usability testing
271 questions: A beginner's guide.

272 [5] Jennifer Content. 31 questions every designer
273 should ask when testing prototypes, Apr 2019.